

Bruksela, dnia 27 kwietnia 2006 r.

Tłumaczenia pisemne w Komisji: podsumowanie osiągnięć dwa lata po rozszerzeniu

Od dwóch lat Unia Europejska liczy 25 państw członkowskich i posługuje się 20 językami urzędowymi. UE przygotowuje się również do przyjęcia nowych państw członkowskich i nowych języków w 2007 r. Skala wielojęzyczności Unii jest jedyna w swoim rodzaju na świecie. Wielojęzyczność ma kluczowe znaczenie dla integracji europejskiej, stanowiąc podstawę praw obywatelskich i praworządności Unii. Unia przyjmuje akty prawne, bezpośrednio wiążące dla jej obywateli i przedsiębiorstw. Polityki UE muszą być zrozumiałe, jeśli mają być właściwie stosowane i wywrzeć pozytywny wpływ na danym obszarze, do czego przyczynia się dostęp do języków. Mile widziany jest również udział wszystkich obywateli w korzystaniu z prawa budowania Unii. Każdy obywatel powinien móc z niego korzystać aktywnie, posługując się własnym językiem. Dla Komisji równoczesne włączenie do systemu w maju 2004 r. dziewięciu nowych języków urzędowych – czeskiego, estońskiego, litewskiego, łotewskiego, maltańskiego, polskiego, słowackiego, słoweńskiego i węgierskiego – było wydarzeniem bezprecedensowym, w związku z którym wewnętrzne służby językowe musiały przyjąć nowoczesne podejście, aby sprostać nowym wyzwaniom. Ułynęła już ponad połowa okresu przejściowego dla ostatniego rozszerzenia i w perspektywie przystąpienia nowych krajów w najbliższej przyszłości nadszedł czas na przegląd dotychczasowej sytuacji.

1. Zakres odpowiedzialności za tłumaczenia pisemne w instytucjach UE

Każda instytucja (Komisja, Rada, Parlament Europejski, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów, Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy) ma własne służby tłumaczeniowe odpowiedzialne za tłumaczenia pisemne własnych dokumentów.

Główne zadania związane z tłumaczeniem wykonuje Komisja ze względu na jej „prawo inicjatywy” w prawodawstwie wspólnotowym i jej rolę monitorującą.

Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT) Komisji jest służbą liczącą około 2 200 osób, pracujących dla zaspokojenia potrzeb Komisji w zakresie tłumaczeń pisemnych i doradztwa językowego w odniesieniu do wszystkich rodzajów **komunikatów pisemnych, w tym materiałów do publikacji w Internecie**, w celu wsparcia i wzmocnienia wielojęzyczności w Unii Europejskiej i by pomóc w zbliżeniu polityk Unii do jej obywateli i tym sposobem propagować jej praworządność, przejrzystość i skuteczność.

Gdy kraj przystępuje do UE, istniejący dorobek prawny UE (acquis communautaire), czyli około 90 000 stron obejmujących traktaty i prawo wtórne przyjęte do dnia przystąpienia danego kraju do UE, musi zostać przetłumaczony na język tego kraju. Odpowiedzialność za to ponosi rząd danego państwa, a instytucje wspólnotowe odpowiadają za finalizację i publikację przetłumaczonych tekstów w wydaniu specjalnym Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej.

Komisja zazwyczaj wspiera kraje przystępujące, przyjmując stażystów na czas określony, doradzając w zakresie potrzeb szkoleniowych tłumaczy i gromadząc zasoby terminologiczne.

2. Organizacja pracy w Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT)

Dyrekcja Generalna ds. Tłumaczeń Pisemnych mieści się w Brukseli i w Luksemburgu, przy czym połowa personelu jest zatrudniona w jednym mieście, połowa w drugim. Pewna liczba tłumaczy pisemnych pracuje w biurach terenowych w większości reprezentacji Komisji w państwach członkowskich.

Dla celów organizacyjnych w DGT zastosowano podział językowy, z oddzielnym departamentem językowym dla każdego języka urzędowego. Departamenty językowe są dalej podzielone na działy specjalizujące się w określonej tematyce. Dział składa się średnio z 20 tłumaczy.

W departamentach językowych tłumacze pisemni specjalizują się w tłumaczeniu dokumentów dotyczących konkretnych obszarów polityki Komisji Europejskiej: rolnictwa, konkurencji, spraw finansowych i walutowych, kształcenia i kultury, zatrudnienia, energii, ochrony środowiska, stosunków zewnętrznych, polityki regionalnej i wielu innych.

Obok departamentów poszczególnych języków DGT posiada obecnie wielojęzyczny dział specjalizujący się w tłumaczeniu stron internetowych. Oznacza to, że obywatele będą wkrótce mieć przez internetowy dostęp do podstawowych informacji o działalności UE w językach urzędowych.

3. Podsumowanie osiągnięć dwa lata po ostatnim rozszerzeniu

Rekrutacja

Tłumacze pisemni DGT dziewięciu nowych języków pracują w Luksemburgu i w biurach terenowych w stolicach państw członkowskich.

Do końca kwietnia 2006 r. DGT zatrudniło **473 tłumaczy na pełny etat**, co stanowi **94 %** ogólnej liczby tłumaczy pisemnych potrzebnych dla każdego języka. Tym niemniej ponad dwie trzecie tłumaczy pisemnych ma nadal umowę na czas określony, a proces rekrutacji trwa.

Poniższa tabela ukazuje obecną sytuację w podziale językowym:

Tłumacze pisemni na miejscu (Luksemburg i biura terenowe) w dniu 1 kwietnia 2006 r.

Departament	CS	ET	HU	LT	LV	MT	PL	SK	SL	Ogółem
Liczba	46	60	53	64	53	30	58	55	54	473

Ponadto DGT miała prawo zatrudnić dodatkowych tłumaczy pisemnych z nowych państw członkowskich do pracy w charakterze **oddelegowanych ekspertów krajowych** na czas określony. W wyniku ogłoszenia o naborze w 2004 r. jest ich obecnie ośmiu. Na nowe ogłoszenie o naborze otrzymano siedem potwierdzonych zgłoszeń.

Liczba **personelu wsparcia** (27 osób) nadal jest znacznie niższa niż oczekiwano - 126 osób pod koniec 2006 r. W związku z tym planowany jest nowy międzyinstytucjonalny nabór personelu pomocniczego w połowie 2006 r. Trwa też rekrutacja personelu zarządzającego.

DGT zleca również pracę **tłumaczom niezależnym i agencjom tłumaczeniowym** wybranym w przetargach ofert w 2003 r. Lista dla dziewięciu języków, które dołączono w 2004 r., obejmuje około 200 usługodawców.

Osiągnięcie pełnego stanu zasobów tłumaczenia pisemnego dla dziewięciu nowych języków jest przewidziane na koniec 2006 r.

Wyniki

W 2005 r. DGT wykonała ogółem 1 324 231 stron tłumaczeniowych dla 20 języków urzędowych łącznie.

W przypadku dziewięciu nowych języków **w 2005 r.**, pierwszym pełnym roku działalności, wykonano ogółem **455 232 stron tłumaczeniowych**¹. Na każdy z tych języków przetłumaczono około 52 700 stron, z wyjątkiem maltańskiego - około 33 500 stron². Regulaminowy wymóg publikacji całego prawa UE w Dzienniku Urzędowym w 20 językach urzędowych jest realizowany od dnia przystąpienia z ustalonym wyjątkiem dla języka maltańskiego.

Zarządzanie zamówieniami

W maju 2004 r. Komisja podjęła praktyczne kroki, m.in. wprowadziła strategię zarządzania zamówieniami, aby sprostać rozszerzeniu o dziewięć nowych języków.

Po pierwsze departamenty Komisji otrzymały polecenie sporządzania **krótszych dokumentów** o standardowej długości nie większej niż 15 stron w przypadku komunikatów i tekstów uzasadniających (wobec średnio 37 stron przed przystąpieniem). Środek ten został również wprowadzony w celu poprawy komunikacji z obywatelami dzięki uproszczeniu tekstów.

Po drugie wyznaczono **priorytety** wśród dokumentów do przetłumaczenia. Najwyższy priorytet nadano tym dokumentom, które Komisja musi przetłumaczyć z uwagi na obowiązek prawny lub zobowiązanie polityczne. Są to publiczne informacje dla obywateli i przedsiębiorstw europejskich, akty autonomiczne Komisji, wszystkie wnioski legislacyjne i wszystkie decyzje dotyczące połączeń przedsiębiorstw, pomocy państwa i konkurencji.

¹ Standardowa strona dla celów Komisji jest liczona jako 1500 znaków bez spacji.

² Dnia 1 maja 2004 r. Rada, na wniosek władz maltańskich, przyjęła odstępstwo, zgodnie z którym w okresie trzech lat od dnia 1 maja 2004 r. Unia Europejska w języku maltańskim nie musi publikować w Dzienniku Urzędowym UE wszystkich aktów prawnych.

W lipcu 2005 r. po 15 miesiącach funkcjonowania strategii zarządzania zamówieniami dokonano jej przeglądu, aby ocenić jej działanie i wyciągnąć wnioski, zwłaszcza pod kątem wprowadzenia kolejnych języków urzędowych. Przegląd wykazał, że strategia umożliwiła Komisji realizację jej obowiązków prawnych w zakresie tłumaczenia pisemnego w ramach Traktatu. Komisja postanowiła, że **po pewnych dostosowaniach nadal będzie stosować wspomnianą strategię** aż do końca 2006 r.

Zapewnienie jakości:

DGT korzysta z systemu zapewniania jakości opartego na klasyfikacji dokumentów według kategorii. Wszystkie tłumaczenia przeznaczone do publikacji, wykonywane wewnątrz lub na zewnątrz, są zawsze weryfikowane. Tłumaczenia pisemne zamawiane dla celów informacji lub zrozumienia są weryfikowane, jeśli jest to konieczne.

Spójność terminologiczna jest zapewniona dzięki wykorzystaniu pamięci tłumaczeniowych i baz danych podstawowych terminów istotnych dla Wspólnoty. Już w czasie tłumaczenia wspólnotowego dorobku prawnego zaczęto gromadzić zasoby dla dziesięciu języków UE i przewidywanych nowych języków. Przed rozszerzeniem i od czasu rozszerzenia kontynuowano prace w tym zakresie przy wsparciu DGT.

Szkolenia:

Polityka DGT w zakresie szkoleń w odniesieniu do rozszerzenia jest dwojaka. DGT oferuje szkolenia dla swojego personelu, aby potrafił tłumaczyć z nowych języków na stare języki UE. Na przykład szkolenia z zakresu dziesięciu języków UE rozpoczęło już w 1998 r. W kwietniu 2006 r. **88** tłumaczy pisemnych z różnych obecnych departamentów językowych uczyło się tych języków; **111** osiągnęło już poziom biegłości językowej i mogło pracować w tych językach. Ponadto **79** tłumaczy pisemnych rozpoczęło kursy języka bułgarskiego, rumuńskiego, chorwackiego i tureckiego, aby przygotować się do kolejnych rozszerzeń. Jak dotąd **27** z nich osiągnęło poziom biegłości językowej.

Zatrudnionym tłumaczom pisemnym z nowych państw członkowskich DGT oferuje szkolenia z najczęściej używanych języków (zazwyczaj jest to język angielski lub francuski), środowiska informatycznego i narzędzi tłumaczeniowych DGT oraz zagadnień tematycznych, którymi zajmuje się Komisja.

4. Przygotowania Komisji Europejskiej na przyjęcie nowych języków

Język bułgarski i rumuński

DGT utworzyła **Grupę roboczą ds. rozszerzenia 2007**, aby zadbać o dobre przygotowanie w zakresie języka bułgarskiego i rumuńskiego.

W lutym 2005 r. DGT odbyła spotkania w Bukareszcie i w Sofii w celu **omówienia przygotowań językoznawczych** z władzami krajowymi, jednostkami ds. koordynacji tłumaczenia pisemnego odpowiedzialnymi za tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego na język rumuński i bułgarski do dnia przystąpienia, uniwersytetami kształcącymi zawodowych tłumaczy i stowarzyszeniami zawodowymi językoznawców.

W 2005 r. przy przedstawicielstwach Komisji w Bukareszcie i w Sofii otwarto biura terenowe właściwe dla tłumaczenia pisemnego.

W styczniu 2006 r. przybyło pierwszych **20 tłumaczy pisemnych z Rumunii i 16 z Bułgarii** zatrudnionych przez DGT jako personel kontraktowy w celu przygotowania infrastruktury i narzędzi tłumaczeniowych. **Docelowo planuje się zatrudnienie 60 tłumaczy pisemnych z każdego języka.** Celem jest zapewnienie obsługi na tym samym poziomie w zakresie języka bułgarskiego i rumuńskiego od dnia przystąpienia, tak jak do tego czasu będzie to miało miejsce w przypadku obsługi dziewięciu nowych języków wprowadzonych w 2004 r.

Międzyinstytucjonalny nabór kandydatów na stanowiska urzędnicze został ogłoszony w listopadzie 2005 r. Testy pisemne przewidziane są na koniec lipca; oczekuje się, że listy rezerwowe będą dostępne w styczniu 2007 r.

W wyniku procedury selekcji **personelu wsparcia** utworzono listy rezerwowe 8 rumuńskich i 8 bułgarskich asystentów. Przewiduje się, że osoby z tych list zostaną zatrudnione do końca 2006 r.

Język irlandzki

Język irlandzki otrzymał status języka urzędowego UE na mocy rozporządzenia Rady przyjętego w czerwcu 2005 r. W praktyce tłumaczenie pisemne na język irlandzki i z języka irlandzkiego rozpocznie się w dniu 1 stycznia 2007 r. po wejściu w życie rozporządzenia. Tym niemniej ze względu na **odstępstwo** podobne do odstępstwa, o które wniosły władze maltańskie, nie wszystkie akty będą tłumaczone na język irlandzki w pięcioletnim okresie przejściowym. **Tłumaczone będą tylko rozporządzenia przyjęte wspólnie przez Parlament Europejski i Radę oraz korespondencja od obywateli i do obywateli.**

DGT ustanowiło **Dział Języka Irlandzkiego**. W lecie 2006 r. zostanie rozpoczęty międzyinstytucjonalny **nabór kandydatów**.

Języki regionalne Hiszpanii

W grudniu 2005 r. Komisja zawarła porozumienie administracyjne z Hiszpanią w sprawie używania języka baskijskiego, katalońskiego i galicyjskiego w Komisji. Porozumienie jest oparte na konkluzjach przyjętych przez Radę w czerwcu 2005 r., dając możliwość używania w instytucjach UE języków regionalnych, które mają status języków urzędowych na części terytorium państw członkowskich. Rząd Hiszpanii wyznaczył organ właściwy dla spraw tłumaczenia pisemnego z tych trzech języków na język hiszpański i odwrotnie.

5. Tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego: stan obecny

Za tłumaczenia pisemne przedakcesyjnego dorobku prawnego na **język bułgarski i rumuński** odpowiadały jednostki tłumaczeniowe w odnośnych krajach. Teksty w wersji sfinalizowanej, sprawdzone przez Służbę Prawną Komisji, Rady i Parlamentu Europejskiego, zostaną przesłane do Urzędu ds. Publikacji Urzędowych i opublikowane w specjalnym wydaniu Dziennika Urzędowego, jak tylko będą dostępne.

Mniej niż **50 % dokumentów** składających się na dorobek prawny zostało dotychczas sfinalizowanych w języku bułgarskim i rumuńskim.

Do czasu publikacji w Dz.U. sfinalizowane wersje tekstów są dostępne w formie elektronicznej w bazie danych prawodawstwa UE - Eur-Lex w wersji poświadczonej przez weryfikatorów prawnych z Rady i z Komisji.

Prawodawstwo pierwotne było dostępne w **języku irlandzkim** od czasu przystąpienia tego kraju do UE w 1973 r. Odpowiedzialność za przetłumaczenie pozostałego dorobku prawnego na język irlandzki ponosi rząd irlandzki.

6. Koszt tłumaczenia pisemnego dla budżetu UE

W **2003 r.**, przed rozszerzeniem, w liczącej 379 mln Unii wydatki na tłumaczenia pisemne wszystkich instytucji UE wynosiły **541 mln EUR** rocznie. Tłumaczenia DGT kosztowały 230 mln EUR. Koszt tłumaczenia pisemnego na jednego obywatela wynosił 1,45 EUR (dla wszystkich instytucji) i 0,60 EUR (tylko dla Komisji) rocznie.

Pod koniec 2006 r., oznaczającego koniec okresu przejściowego dla rozszerzenia 2004, w Unii liczącej 453 mln mieszkańców koszt tłumaczenia pisemnego wszystkich instytucji, gdy zaczną działać na pełnych obrotach, jest przewidywany na około **800 mln EUR** rocznie, w tym **300 mln EUR** w przypadku DGT. W przeliczeniu na jednego obywatela oznacza to koszt, odpowiednio, około 1,76 EUR i 0,66 EUR rocznie.

Koszt tłumaczenia pisemnego obejmuje płace, zabezpieczenie społeczne, koszty ogólne, tłumaczenia zewnętrzne i koszty operacyjne, ale nie koszty państw członkowskich, takie jak kształcenie i szkolenie tłumaczy pisemnych lub tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego.

Przewiduje się, że gdy dnia **1 stycznia 2007 r.** Bułgaria i Rumunia przystąpią do UE, a język irlandzki stanie się w praktyce językiem urzędowym, koszt tłumaczenia pisemnego wzrośnie o **około 30 mln EUR** dla wszystkich instytucji.

Więcej informacji można znaleźć na stronach:

http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html

http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_en.html